

Gedeputeerde Staten Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 's-Hertogenbosch
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Cc. Provinciale Staten en Statenfracties Noord-Brabant,
PS & GS Limburg, gemeenteraden in de Peelregio

Gezamenlijke milieu- en bewonersgroepen De Peel
p/a Stichting Mens, Dier & Peel
Postbus 43
5420 AA Gemert

Betreft: De Peelhorst & omvang veestapel

De Peel, 20 juni 2012

Geachte heer De Boer,

de gezamenlijke bewoners- en milieugroepen uit de Peel hebben op 7 maart 2012 een oriënterend gesprek gehad met enkele ambtenaren van de provincie Brabant. Onderwerp was het verzoek van de provincie aan de Peelgroepen om deel te nemen in de klankbordgroep De Peelhorst. In die klankbordgroep wordt met diverse partijen gesproken over de gewenste ontwikkelingen van de veehouderij in de Peelhorst. Tijdens dat gesprek hebben de Peelgroepen hun bezorgdheid uitgesproken over de alsmaar verslechterende leefomgeving ten gevolge van forse uitbreidingsmogelijkheden van de veestapel in de Peelregio. Naar aanleiding hiervan heeft op 18 april een gesprek met u plaatsgevonden. Tijdens dat gesprek is door ons naar voren gebracht dat er minimaal een 'stand still' van de veestapel mogelijk zou moeten zijn, alvorens wij überhaupt deel zouden gaan nemen aan het overleg binnen De Peelhorst. U gaf aan bereid te zijn hiervoor uw best te gaan doen. Wij waarderen uw inzet om het vertrouwen tussen de provinciale overheid en de bewoners te herstellen.

Tijdens het vervolgesprek op 30 mei gaf u, in aanwezigheid van een viertal wethouders en ambtenaren, aan dat een 'stand still' onderdeel zou kunnen uitmaken van het overleg binnen De Peelhorst, maar dat er op dit punt geen concrete toezegging vooraf kon worden gegeven. Ook ten aanzien van twee andere door ons naar voren gebrachte aandachtspunten (open discussie en eventuele aanpassing van de kaders van De Peelhorst en (financiële) ondersteuning van bewoners) kwam geen heldere, dan wel een afwijzende reactie.

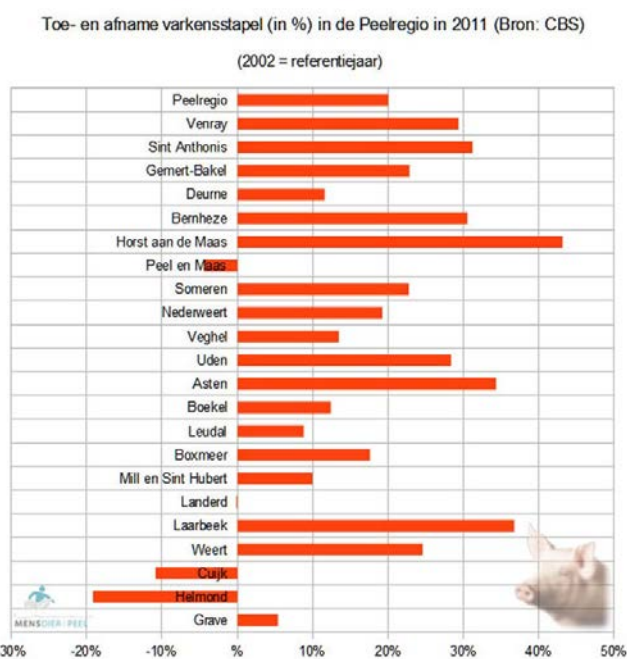
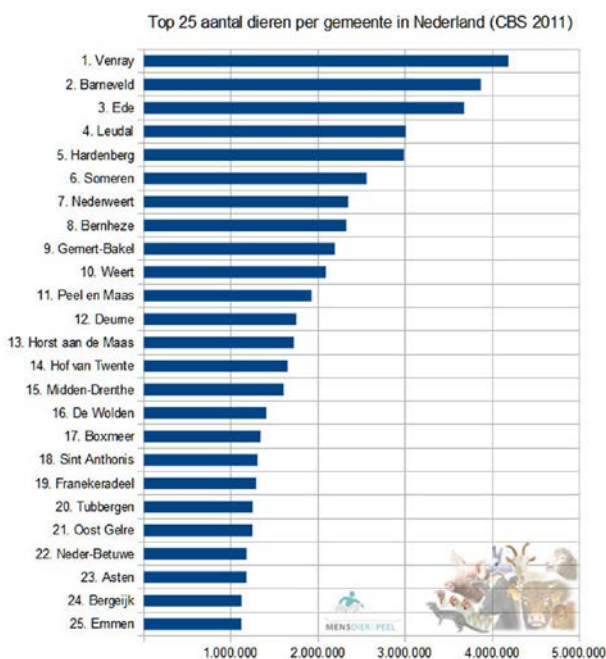
Naar aanleiding van bovenstaande hebben de aanwezige vertegenwoordigers overleg gevoerd met hun achterban. Ofschoon wij bereid zijn constructief met u mee te denken om politiek en burger weer nader tot elkaar te brengen, kunnen wij op dit moment geen "Ja-woord" geven om binnen De Peelhorst te participeren. Zoals ook tijdens bovengenoemde overlegmomenten is verwoord, is De Peelhorst een gebied met karakteristieke dorpen en natuur, maar ook een gebied met de hoogste veedichtheid van Europa. Uit cijfers van het CBS blijkt bovendien dat er de afgelopen 10 jaar nog veel dieren bij zijn gekomen.

Wij beschouwen het alsmaar groeiend aantal dieren in onze Peelregio als onacceptabel, omdat daar de bron ligt voor de voortgaande aantasting van milieu, landschap, leefbaarheid en risico's voor de volksgezondheid. Zolang deze kernproblemen niet bestuurlijk worden opgelost, biedt een overleg -zoals team Peelhorst dat voorstaat- vanuit het oogpunt van de burger onvoldoende perspectief.

Voordat de Peelgroepen bereid zijn te participeren aan een regionale vertaling van de uitkomsten van het rapport van de Commissie van Doorn, vragen wij het provinciebestuur onomwonden de bereidheid uit te spreken om het aantal dieren in de Peelregio te reduceren. Dit standpunt is reëel en sluit aan bij de motie van Provinciale Staten, waarin wordt gevraagd om verkleining van de veestapel. Om onze positieve betrokkenheid bij onze leefomgeving verder te concretiseren, geven we in het vervolg van deze brief een aantal concrete suggesties in lijn met het recent verschenen rapport van Arcadis.

Volgens de gezamenlijke bewoners- en milieugroepen zijn er wel degelijk mogelijkheden om op korte termijn binnen de provincie Brabant tot een “stand still” van de veestapel te komen. Deze “stand still” is naar onze mening noodzakelijk om nog verdere uitbreiding van de veestapel en opschaling van de veehouderij te voorkomen. Dit verzoek is mede ingegeven door het feit dat na het afschaffen van de compartimentering in 2008 de veestapel in Brabant, en met name in de Peelregio, fors is toegenomen. We citeren uit het rapport van Arcadis:

“Bij eventueel afschaffen van het nationale systeem van (compartimentering van) varkens- en pluimveerechten in 2015 is te verwachten dat met name de Nederlandse varkens- en pluimveestapel zich (weer) verder concentreert in Noord-Brabant en Noord- en Midden Limburg, op een wijze zoals dat ook heeft plaatsgevonden in de periode 2008 – 2010. Bouwblokken van veehouderijen zijn gemiddeld genomen ruim 1 hectare groot. Uitgaande van een maximum maat van 1,5 ha van bouwblokken is dus een toename van bebouwing voor intensieve veehouderijen mogelijk. Ook is een verdere intensivering van het gebruik van bestaande bouwblokken mogelijk (bij één bouwlaag), van circa 100 tot 125 nge per hectare bouwblok naar circa 175 tot 200 nge per hectare bouwblok. Daarmee is dan groei van de totale veestapel in Noord-Brabant mogelijk, ook bij beperking van de locatieomvang, zoals dat is gedaan bij de aanpassing van de Verordening Ruimte in 2010 en 2011.”

De grafiek links toont de omvang van de veestapel in de Peelregio in vergelijking met andere gemeenten in Nederland. De grafiek rechts laat zien dat de varkensstapel in de Peel de afgelopen 10 jaar in veel gemeenten fors is toegenomen.

Met in achtneming van het feit dat verdere aantasting van leefbaarheid, milieu en landschap niet gewenst zijn en gelet op de risico's voor de volksgezondheid, achten wij verdere groei van de veestapel niet langer acceptabel. Daarom roepen wij de provincie Brabant (en Limburg) en alle betrokken gemeenten in de Peelregio op om op korte termijn maatregelen te treffen. Wij denken hierbij aan een tweesparenbeleid:

- 1. Maatregelen op korte termijn**
  1. Provinciaal systeem dierrechten
  2. Emissiesaldering
  3. Voorbereidingsbesluit / bestemmingsplannen
  4. Stop intrekken zoning / reconstructieplannen
  5. Bouwstop vanwege risico's volksgezondheid
- 2. Andere maatregelen**
- 3. Geen woorden, maar daden**

1. Maatregelen op korte termijn

Hieronder volgt een (beknopte) beschrijving van de mogelijkheden die provincie en gemeenten op korte termijn kunnen en naar onze mening dienen te nemen. In dit verband noemt Arcadis de invoering van een provinciaal systeem van dierrechten. Zonder een dergelijk systeem bestaat risico op herhaling van verdere concentratie van met name de Nederlandse varkens- en pluimveestapel in Noord-Brabant en Noord- en Midden Limburg zoals deze zich heeft voorgedaan in de periode 2008 – 2010. Verder dient volgens Arcadis (en naar onze mening) terughoudend omgesprongen te worden met deregulering, aangezien dit logischerwijze leidt tot minder sturingsmogelijkheden van de overheid; inclusief regionale en lokale sturing van de veehouderij.

1.1 Provinciaal systeem dierrechten

Wij zijn het eens met de visie van Arcadis om zo snel mogelijk een provinciaal systeem van locatiegebonden dierrechten aan te kondigen voor in elk geval varkens, pluimvee, vleesklaveren, melkrundveehouderij (melkkoeien), geiten, schapen, konijnen, pelsdieren en paarden. We citeren Arcadis:

“Door een dergelijke regeling op korte termijn aan te kondigen kan de huidige omvang van de werkelijk gehouden dieren als referentie dienen. Daadwerkelijke invoering van zo’n regeling kan worden gezien in het licht van het besluit op rijksniveau over het al dan niet afschaffen van de varkens- en de pluimvee en daarmee ook de regionale compartimentering. Voor melkrundveehouderij zou in principe een sturing op grondgebondenheid kunnen volstaan. De grondgebondenheid voorkomt dan groei van de melkveestapel in grote delen van Noord-Brabant.”

Uit de analyse die Arcadis heeft opgesteld, blijkt dat sturen op dierrechten een direct en effectief instrument is. De invoering vergt voorwerk, maar de uitvoering is niet zo complex. Ook brengt een provinciaal systeem van dierrechten geringe werklust met zich mee met betrekking tot de uitvoerbaarheid in vergelijking tot de huidige situatie. Verder worden handhaafbaarheid, flexibiliteit en de robuustheid van deze regeling als “goed” betiteld. De regeling heeft groot effect op de dieraantallen (iets dat we noodzakelijk vinden), maar een systeem voor alle diersoorten is rechtvaardiger dan het huidige systeem dat uitsluitend geldt voor varkens en pluimvee). Een positief neveneffect is dat andere provincies mogelijk soortgelijke maatregelen moeten treffen, zodat concentratie van vee net over de grens wordt voorkomen. Het allerbelangrijkste is dat de voorbereidingen voor een provinciale dierrechtenregeling snel kan worden gestart en operationeel kan zijn. Een dergelijk systeem dient naar ons oordeel gekoppeld te worden aan een bijpassende compartimentering: de provincie dient in minimaal twee compartimenten te worden opgedeeld, om verdere concentratie van dieraantallen in de Peelregio te voorkomen.

1.2 Emissiesaldering

Vooruitlopend op een provinciaal dierrechtensysteem komen we aan de hand van het rapport van Arcadis plus eigen analyses tot de conclusie dat de provincie op korte termijn de provinciale Verordening stikstof Natura2000 kan aanpassen. Dit is weliswaar een indirect instrument, maar desondanks een prima middel om de aantallen dieren te sturen. Zonder al te zeer op de details in te gaan, komt deze maatregel op het volgende neer:

1. Corrigeer de emissie van zowel de bestaande als de gevraagde situatie naar de emissie van de 'AMvB-huisvesting'.
2. Wanneer de emissie na stap 1) toeneemt, dient voor deze toename te worden gesaldeerd. Daartoe dient een concrete vergunning (of meerdere) uit de bank te worden gehaald.
3. Alleen wanneer de werkelijke depositie toeneemt (dus zonder correctie van de emissie) dient voor de depositietoename te worden gesaldeerd. Ook hiervoor dient een concrete vergunning (of meerdere) uit de bank te worden gehaald. Stap 2 en 3 kunnen worden gecombineerd.
4. Verder stellen we voor Brabant op te delen in 2 of 3 regio's, met elk een eigen bank. Salderen kan alleen uit de bank van de regio waarin het uitbreidende bedrijf is gelegen.

Uit de analyse die Arcadis heeft gemaakt, blijkt dat emissiesaldering beleidsmatig simpel is te realiseren en de uitvoerbaarheid plus uitvoeringslast voor de veehouderij gering is. De aanpassing kan snel worden ingevoerd. Ook qua handhaafbaarheid is sturing op basis van emissiesaldering volgens Arcadis goed te doen.

1.3 Voorbereidingsbesluit / bestemmingsplannen

Behalve de provincie kunnen ook gemeenten op korte termijn een bijdrage leveren aan het intomen van de veestapel door voorbereidingsbesluiten te nemen op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening. Daarmee kan de huidige situatie tijdelijk (voor de duur van maximaal een jaar) worden bevroren om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan. Volgens Arcadis wordt dit instrument nog onvoldoende benut door gemeenten.

Een gemeente die dit instrument met succes heeft toegepast, is de gemeente Bladel. Op basis van het

voorbereidingsbesluit moeten aanvragen voor omgevingsvergunningen om te mogen bouwen, worden aangehouden, totdat het nieuwe bestemmingsplan rechtskracht krijgt. Tegen een voorbereidingsbesluit is geen bezwaar of beroep mogelijk. Een dergelijk voorbereidingsbesluit kan snel (binnen een paar maanden) worden genomen en de kosten zijn beperkt.

Voor een uitgebreide beschouwing van de mogelijkheden verwijzen we naar het preadvies van Bruil over het bestemmingsplan buitengebied (tijdschrift voor Agrarisch Recht, april 2011). Dit preadvies heeft betrekking op de mogelijkheden van bestemmingsplannen, maar deze zijn in beginsel niet anders dan bij andere ruimtelijke instrumenten (provinciale verordening, AMvB Ruimte). In het kort komt het hier op neer:

- Bouwblokken kunnen worden wegbestemd.
- Bouwblokken kunnen worden verkleind.
- Bouwblokken kunnen 'op de muur' worden gezet.
- Er kunnen voorwaarden worden gesteld voor uitbreiding van bouwblokken.
- Er kunnen voorwaarden worden gesteld voor omschakeling van bouwblokken naar bouwblokken voor de veehouderij. Door de regels nog stringenter te maken dan nu is opgenomen, kan er aanvullend worden gestuurd om de uitbreiding van de veestapel te voorkomen.

Een voorwaarde bij het nemen van een voorbereidingsbesluit is dat gemeenten een uitzonderingsmaatregel opnemen over zogeheten 'duurzame locaties'. Deze definitie dient zodanig geformuleerd te zijn dat daadwerkelijk rekening wordt gehouden met alle aspecten (people, planet en profit) om dit begrip waar te maken. We roepen de provincie daarom op om de Brabantse gemeenten te wijzen op deze mogelijkheden en hen op korte termijn aan te sporen voorbereidingsbesluiten te nemen voor hun buitengebieden. Deze stap achten wij alleszins redelijk gelet op de voortdurende problemen die de veehouderij veroorzaakt. (Zie ook volgende aandachtspunt).

Daarnaast dienen gemeenten strakker te sturen en te handhaven op geurnormen. Uit een recent verschenen rapport van de provincie Brabant (Veehouderij: ammoniak, geur en fijnstof 2009 – Trends in stikstofbelasting, geurhinder en fijnstofbelasting) blijkt dat in gebieden met veel intensieve veehouderijen het aantal mensen dat last heeft van stank ('geurgehinderden') niet is afgenomen, maar gestegen. Dat geldt met name in en rond landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's).

1.4 Stop intrekken zonering / reconstructieplannen

Wij vinden het niet verstandig om op korte termijn -zonder doordacht vervangend beleid- de reconstructieplannen voor het buitengebied in te trekken en te stoppen met het zoneringsbeleid voor de intensieve veehouderij. Wij waren nimmer voorstander van dit beleid, maar hier geldt in dit stadium het oude gezegde: gooi geen oude schoenen weg voor je nieuwe hebt. We zijn het daarom oneens met de uitspraken van gedeputeerde Yves de Boer in De Boerderij van 7 juni 2012. Daarin zegt hij: "Ik kies liever voor maatwerk dan een kaart te pakken, een lijn te trekken en dan te zeggen dat daar plaats is voor intensieve veehouderij." Het is de vraag of zonering nog wel het middel is om duurzaamheidsdoelstellingen te halen. Zonering kan zinvol zijn. Ik denk dan aan waterbergingsgebieden, die wijs je aan. Maar verder kies ik liever voor maatwerk in plaats van generiek beleid."

Wat is maatwerk? Wie bepaalt dat? Wij zijn van mening dat het korte termijn schrappen van de reconstructieplannen en de bijbehorende zonering (extensivering, verweving en log's), zonder nieuw beleid, allerlei nieuwe en vooral ongewenste ontwikkelingen in de hand kan werken (waaronder verdere concentratie van de veestapel in specifieke regio's). Arcadis spreekt in dit verband zijn twijfel uit of het intrekken van de reconstructieplannen juridisch mogelijk is. "Een plan dat via wettelijke procedures tot stand is gekomen, met bijbehorende waarborgen zoals mogelijkheden van inspraak en beroep, zou dan zomaar kunnen vervallen." Verder geeft Arcadis aan dat de reconstructieplannen zelf aangepast moeten worden om de ruimte die er nu nog is voor bedrijfsvergroting te elimineren. Aangezien de Reconstructiewet naar alle waarschijnlijkheid pas in 2013 of later wordt ingetrokken, pleiten wij voor voorlopig het handhaven van de zonering, totdat nieuw beleid rechtskracht heeft.

In de tussenliggende periode kunnen gemeenten met behulp van de Wet Ruimtelijke Ordening via bestemmingsplannen grenzen stellen aan de omvang van de bouwblokken. Volgens art. 27 van de Reconstructiewet hebben de Brabantse reconstructieplannen namelijk maar een beperkte, rechtstreekse doorwerking. Dit betekent dat gemeenteraden niet gehouden zijn de maxima die in de reconstructieplannen zijn aangegeven ook daadwerkelijk toe te kennen. Kortom, gemeenten kunnen dus concreet stappen zetten om verdere uitbreiding van de veestapel te voorkomen.

1.5 Bouwstop vanwege risico's volksgezondheid

Volgens medisch deskundigen is het concentreren van grote aantal dieren in grote stallencomplexen c.q. een hoge veedichtheid in een specifiek gebied niet zonder risico. In dit verband hoeven we bijvoorbeeld maar te wijzen op de recente uitbraak van de Q-koorts. GGD-arts Jos van de Sande verklaarde woensdag 16 mei tijdens een hoorzitting van de commissie Landbouw in de Tweede Kamer dat varkens een 'mengvat' zijn voor allerlei griepvirussen en dat de kans

dat daaruit een gevaarlijke variant voortkomt groter wordt naarmate je meer varkens bij elkaar zet. Ook verklaarde hij dat luchtwassers niet alle voor mensen schadelijke stoffen tegenhouden. "Hier is onvoldoende aandacht voor", aldus Van de Sande.

Op dit moment werkt de Gezondheidsraad aan een rapport om de risico's van de veehouderij voor de volksgezondheid in kaart te brengen. Dit rapport wordt dit najaar verwacht. Telkens wordt verwezen naar dit rapport om maatregelen uit te stellen. Wij zijn van mening dat de overheid op dit punt het voorzorgsbeginsel dient te hanteren en zeer terughoudend dient om te gaan met verdere uitbreiding van de veestapel. Met betrekking tot de Q-koorts heeft dit terecht geleid tot een bouwstop. Een vergelijkbare maatregel dient naar onze mening direct ingevoerd te worden ten aanzien van andere diersoorten bij de minste verdenking op risico's voor de volksgezondheid.

2. Andere maatregelen

Behalve bovenstaande maatregelen die provincie en/of gemeenten op korte termijn kunnen aankondigen c.q. nemen, zijn de gezamenlijke bewoners- en milieugroepen van mening dat er geen subsidies en milieuvergunningen meer verleend dienen te worden voor de bouw van mestfabrieken. Naast aantasting van de leefbaarheid en de discutabele bijdrage van mestverwerking aan verbetering van het milieu, zorgt mestverwerking er voor dat de uit te hand gelopen veedichtheid in stand wordt gehouden. Bovendien bestaat er een reëel risico van aanzuigende werking (transportkosten), waardoor het risico op verdere veeverdichting in de Peelregio niet ondenkbeeldig is. Volledigheidshalve verwijzen wij hier naar onze opmerkingen d.d. 24 september 2011 op het rapport van de Commissie Van Doorn.

3. Geen woorden, maar daden

Uit bovenstaande (korte) beschrijving van de mogelijkheden, blijkt dat zowel provincie als gemeenten op korte en middellange termijn maatregelen kunnen treffen om verdere toename van de veestapel te voorkomen. De gezamenlijke bewoners- en milieugroepen uit de Peel vinden dat de overheden deze instrumenten maximaal en op de kortst mogelijke termijn dienen op te pakken. Wij vinden het niet langer opportuun om hierover eerst weer maanden aan tafel te gaan. Na decennia van overlast, mooie beloften en overschrijding van de wettelijke kaders is het nú tijd dat de overheid concreet in actie komt en adequate maatregelen neemt, zodat de doorgeslagen balans (profit) weer in balans komt met de twee andere kernpunten (people en planet). Waar een wil is, is een weg. Geen woorden, maar daden. Indien bovenstaande suggesties serieus worden opgepakt, zijn wij zeker bereid om hierna in overleg te treden binnen De Peelhorst.

Brabant leefbaar, minder beesten!

Met vriendelijke groet,

Actiegroep Groen Graspeel, Henk Cuppen

Stop de stank, Maria Berkers

Werkgroep Behoud De Peel, Wim van Opbergen

Verder namens:

Leefmilieu Veghel-Erp, Gert van Dooren
Leefbaar Buitengebied Nederweert, Jos Levels

Mens, Dier & Peel, Jan van Hoof

Milieuvereniging Land van Cuijk, Wim Verbruggen

Een kopie van deze brief is verzonden naar Provinciale Staten, Statenfracties en gemeenteraden en –fracties in de Peelregio.